

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA nr. 721 din 29.09.2021

Dosar nr.: 311/2021

Petiția nr.: 3136/23.04.2021

Petentă:

Reclamat:

Obiect: petenta reclamă mai multe afirmații cu caracter discriminatoriu ale părții reclamate referitoare la calitățile profesionale ale femeilor în general și ale petentei în mod special

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

Numele, domiciliul, reședința sau sediul petentei

1. reprezentată de av. Barna – Benedek Bolonyi, sediu ales pentru comunicarea actelor de procedură la SPARL Mic, Ilie și Asociații, loc. București, str. Aviatorilor nr. 33, et. 4, sector 1

Numele, domiciliul, reședința sau sediul părții reclamate

2. reprezentat de av. Neagu Simona, adresă e-mail: av.neagusimona@gmail.com

II. Citarea părților

3. În temeiul art. 20, alin. 4 din **O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturilor formelor de discriminare**, republicată (în continuare **O.G. nr. 137/2000**), s-a îndeplinit procedura de citare.

4. Părțile au fost citate cu respectarea măsurilor impuse de starea de alertă, prin comunicarea unor adrese (filele 13, 14 din dosar) în care se preciza posibilitatea părților de a-și exprima acordul în sensul trimiterii punctelor de vedere în scris, iar părții reclamate i-a fost comunicat un exemplar al petiției în vederea posibilității formulării apărărilor.

5. Prin adresa nr. 4812/24.06.2021 (filele 16, 17 din dosar) petenta arată că nu este de acord cu judecarea în lipsă, solicitând fixarea unui termen pentru audieri.

6. Părțile au fost citate pentru data de 14.09.2021 (filele 18-19 din dosar) la sediul Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării (în continuare CNCD).

7. La audierea din 14.09.2021 petenta a fost reprezentată prin avocat, iar partea reclamată a fost absentă.

8. Punctul de vedere depus de partea reclamată anterior audierii a fost comunicat avocatului petentei în cadrul ședinței de audieri din data de 14.09.2021, sub semnătură.

III. Susținerile părților conform obiectului dosarului

Susținerile petentei

9. Prin petiția nr. 3136/23.04.2021 petenta precizează următoarele aspecte relevante:

- solicită constatarea și sancționarea contravenției prevăzută de art. 15 din O.G. nr. 137/2000 săvârșită de partea reclamată la data de 28.01.2021 și, pe lângă aplicarea amenzii contravenționale, să se dispună obligarea părții reclamate să publice, în mass-media, un rezumat al hotărârii prin care se constată săvârșirea contravenției;

- în fapt, la data de 28.01.2021, partea reclamată a acordat un interviu televiziunii sport.ro, interviu în care s-a pronunțat în repetate rânduri în mod ostil, degradant și ofensator la adresa profesionalismului femeilor în general, precum și la adresa calităților profesionale ale petentei raportat la faptul că este femeie;

- în acest sens, petenta citează din interviul acordat:

“Eu nu am vorbit în viața mea cu femei, eu nu discut cu femeile. Eu afaceri nu fac dacă ești femeie, du-te, măi, femeie, nu fac cu tine afaceri, că nu discut cu ele.” (minutul 7:57 din filmare)

“(Reporter – eu zic că, dacă vine Angela Merkel să facă afaceri cu dumneavoastră, vorbiți cu Angela Merkel”) GB: Da, nu o bag nici în seamă (Reporter – și cu Regina Marii Britanii să stați de vorbă) GB: Nici cu regina nu stau de vorbă, eu, eu stau cu prinții și cu regii, cu reginele nu stau”. (minutul 8:35 din interviu)

“Pentru mine nu există. Ana, că nu există, nu ea – că nu există nicio femeie pentru mine” (minutul 9:37 din filmare)

“Că nu sunt obligat și nu vreau să discut cu femei, care-i problema?” (minutul 10:12 din interviu)

“...că eu am greșit. Eu am greșit, de ce? Că eu nu lucrez cu femei. Am făcut o greșală că, fiind nevasta lui...ce-mi trebuia mie să am io relații de discuții cu o femeie? Doamne-ferește...” (minutul 10:50 din interviu)

“(Reporter – dar nu discutați cu o femeie, discutați cu un agent! Este ...o meserie!) GB: Meseria – femeie –nu există agent! E meserie...la voi, la mine nu e meserie! (Reporter – Doamna de la Muncă, e Ministrul Muncii) Da, și dacă e, ce face? Dă frunză la câini, ce face? (Reporter – nu face, că face treabă nu?) GB: Păi ce face, face modă, o țin acolo că se îmbracă la modă, că e frumoasă și grațioasă, că este, grațioasă și elegantă e, modă știe, grație are, știe să se miște, și este un fel de manechin de modă...D-aia o țin, de manechin” (minutul 11:10 din interviu)

“(Reporter – Domnule, eu vă cunosc de 20 de ani și vă înțeleg inclusiv spiritul de ..ăăă...de glumă, și firea, dar...) GB: Nu e de glumă, așa e!” (minutul 12:11 din interviu)

“Nu am treabă cu femeile, nu mă interesează, eu nu vorbesc cu femei!...dar, repet, nu vreau să mă cert cu ea, nu am nicio treabă, nu vreau cu femeile – nu cu ea, nu mă interesează, ea a fost singura femeie cu care am vorbit, dar am greșit” (minutul 12:48 din interviu)

- din punctul de vedere al părții reclamate, femeile pot fi frumoase, elegante, în pas cu moda, însă nu pot și nu trebuie luate în serios din punct de vedere profesional. Nu contează dacă vorbim despre Angela Merkel, despre Maiestatea Sa Regina Angliei, despre sau despre– mesajul părții reclamate, exprimat public și cu privire la care insistă

clar că nu este glumă, este că femeile nu prezintă interes și nu pot fi luate în serios, din punct de vedere profesional;

- partea reclamată poate avea orice opinie în forul său interior, în familia sa, dar, când vorbim despre mediul profesional, despre exprimarea unor asemenea opinii în spațiul public, într-un interviu difuzat la un post național, acest mesaj poate să jignească, să intimideze, să denigreze contribuția tuturor femeilor la viața publică, din punct de vedere socio-profesional;
- petenta consideră și subliniază că partea reclamată contribuie în mod activ la crearea unui mediu profesional ostil pentru femei în branșa în care petenta activează din punct de vedere profesional, aspect pe care îl anunță cu mândrie în forul public. Activitatea profesională a petentei (de impresar sportiv în domeniul fotbalului masculin) se desfășoară oricum într-un mediu de afaceri ce tinde să excludă femeile. Este de notorietate publică faptul că petenta este singura femeie care a reușit să facă afaceri în acest tip de business în România;
- partea reclamată s-a manifestat în public, anunțând, recunoscând, mândrindu-se cu contribuția sa crearea unui mediu ostil de lucru pentru femei în această branșă profesională (“ce meserie? Meseria, pentru femeie, de agent, nu există”);
- mai mult de atât, trebuie ținut cont de impactul pe care partea reclamată, a cărei relație cu una dintre cele mai mari echipe din România este de notorietate publică, îl are în mod real asupra șanselor petentei de a putea profesa efectiv și echitabil. Acest impact trebuie evaluat având în vedere statutul său financiar, mediatic, dar mai ales segmentul de piață pe care îl controlează – mai ales din punctul de vedere al fotbaliștilor, clienților și potențialilor clienți ai petentei, care, inclusiv din cauza modului în care partea reclamată s-a exprimat public cu privire la indisponibilitatea sa de a lucra cu femei, vor fi reticenți să apeleze la serviciile petentei sau ale oricărei alte femei, pentru a-i reprezenta ca agent – inclusiv știind că, dacă lucrează cu o femeie, își reduc șansele de a juca la FCSB;
- petenta subliniază că poziția discriminatorie exprimată și comunicată publicului larg prin intermediul mass-media de către partea reclamată îi aduce grave prejudicii profesionale și materiale, creând în branșă o atmosferă ostilă femeilor din punct de vedere profesional;
- atitudinea de discriminare față de femei, atât de public, clar și insistent exprimată de partea reclamată este ofensatoare nu doar la adresa petentei și la adresa femeilor nominalizate în interviu, precum “fotomodelul” pus “de frumusețe” la Ministerul Muncii, ci la adresa tuturor femeilor care contribuie la viața profesională, la mediul de afaceri și la funcționarea României – la adresa femeilor medic, care își riscă viața în această pandemie pentru a salva pacienți, la adresa femeilor judecătorești care soluționează sute de dosare, la adresa oricărei femei implicate în mediul de afaceri, la adresa femeilor ca Elisabeta Rizea, care au rezistat presiunilor și ororilor comuniste, la adresa fiecărei femei care aspiră, vreodată, să pretindă a fi mai mult decât o “decorațiune” la dispoziția bărbaților din jurul său, să își trăiască viața în libertate, să își câștige existența ca orice cetățean, fără a fi stigmatizată și îndepărtată pentru simplul motiv că s-a născut femeie. Petenta depune înscrisuri la dosar.

Sușinerile părții reclamate

10. Prin punctul de vedere nr. 6798/13.09.2021 depus la dosar partea reclamată arată următoarele:

- este reprezentată de avocat care depune la dosar mențiunea olografă a părții reclamate prin care aceasta precizează: *“Faceți ce vreți, nu mă mai interesează tâmpeniile voastre”* și se semnează.

IV. Motivarea în fapt și drept

Legislație și principii

11. **O.G. nr. 137/2000**, la art. 2 alin. 1 prevede: *„Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice”.*

12. Astfel se poate considera discriminare

- o diferențiere
- bazată pe un criteriu
- care atinge un drept.

13. Analiza diferențierii se realizează prin compararea a două situații (art. 1 alin. 3 al **O.G. nr. 137/2000**: *„exercitarea drepturilor enunțate în cuprinsul prezentului articol privește persoanele aflate în situații comparabile”*).

14. Prin nediferențiere judecătoria Curții Europene a Drepturilor Omului (în continuare CEDO) înțeleg în primul rând tratamentul egal al persoanelor care se află în situație similară sau analoagă: *„art. 14 protejează persoanele plasate în situație similară” (Marckx împotriva Belgiei, 13 iunie 1979, §32) sau „analoagă” (Van der Musselle împotriva Belgiei, 23 noiembrie 1983, §46) ori „relevant similară” (Fredin împotriva Suediei, 18 februarie 1991, §60), ulterior fiind utilizată sintagma „analoagă ori relevant similară” (Sheffield și Horsham împotriva Regatului Unit, 30 iulie 1998, §75).*

15. Fapta de discriminare este determinată de existența unui criteriu, iar între acest criteriu și faptele imputate reclamatului trebuie să existe un raport de cauzalitate.

16. Aceste criterii reprezintă caracteristici personale pe baza cărora persoane sau grupuri de persoane pot fi deosebite unele de altele (**Kjeldsen, Busk Madsen și Pedersen împotriva Danemarcei**, 7 decembrie 1976, §56).

17. Art. 15 al **O.G. nr. 137/2000** prevede: *„Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intra sub incidența legii penale, orice comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ură rasială sau națională, ori acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de apartenența acestora la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia.”*

18. **Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale** (cunoscut în general sub denumirea de **Convenția europeană a drepturilor omului**, în continuare **Convenția**) prevede, la art. 10 alin. 2, limitarea libertății de exprimare: *„Exercitarea acestor libertăți, ce comportă îndatoriri și responsabilități, poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau unor sancțiuni prevăzute de lege care constituie*

măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății sau moralei, protecția reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.” Prin urmare, în conformitate cu acest tratat internațional, în Europa libertatea de exprimare nu este un drept absolut. Nu este lipsit de relevanță nici faptul că libertatea de exprimare este singurul drept cu privire la care **Convenția** subliniază: „comportă îndatoriri și responsabilități”. Totodată art. 17 al **Convenției** interzice abuzul de drept: „Nici o dispoziție din prezenta convenție nu poate fi interpretată ca implicând, pentru un stat, un grup, sau un individ, un drept oarecare de a desfășura o activitate sau de a îndeplini un act ce urmărește distrugerea drepturilor sau a libertăților recunoscute de prezenta convenție sau de a aduce limitări mai ample acestor drepturi și libertăți decât acelea prevăzute de aceasta convenție.”

19. Curtea Europeană a Drepturilor Omului (în continuare CEDO) analizează, în ordine, următoarele aspecte:

- existența unei limitări a libertății de exprimare;
- legalitatea restrângerii libertății de exprimare prin
 - existența unei norme juridice care prevede restrângerea;
 - calitatea normei juridice, și anume
 - accesibilitatea;
 - precizitatea;
 - previzibilitatea normei;
- legitimitatea restrângerii, ceea ce trebuie să fie prevăzută de Convenție (pentru securitatea națională, integritatea teritorială, siguranța publică, apărarea ordinii, prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, moralei, reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale, pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești);
- necesitatea restrângerii într-o societate democratică.

20. În mod evident, orice sancționare a limbajului discriminator, chiar și doar printr-un avertisment de natură contravențională, reprezintă o limitare a libertății de exprimare.

21. Privind legalitatea restrângerii, situația din România este cât se poate de clară. **Decizia nr. 62 din 18.01.2007 a Curții Constituționale** promovează respectarea dreptului la demnitate; există și o protejare a dreptului la demnitate prin art. 15 al **Ordonanței de guvern nr. 137/2000 privind combaterea tuturor formelor de discriminare**, republicată, accesibilă (prin publicarea în **Monitorul Oficial al României**), cu sancțiuni evidente.

22. Legitimitatea sancționării este dată prin nevoia de a proteja, în principal, reputația și drepturile altora, dar se poate invoca, spre exemplu, și siguranța publică, apărarea ordinii, protecția moralei etc.

23. Necesitatea restrângerii într-o societate democratică este elementul cel mai subiectiv din analiza CEDO. Având în vedere acest fapt, CEDO a elaborat un set de principii aplicabile în domeniu:

- a) libertatea de exprimare constituie unul din fundamentele esențiale ale societății democratice, și una dintre condițiile de bază ale progresului societății și ale autorealizării individuale (ex. **HANDYSIDE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, § 49);

- b) libertatea de exprimare nu vizează doar informațiile sau ideile primite favorabil sau considerate a fi inofensive sau indiferente, ci și cele care offensează, șochează sau incomodează statul sau orice parte a populației; acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței și înțelegerii, fără de care nu poate exista o societate democratică; libertatea de exprimare are și excepții, dar care trebuie interpretate în mod strict, iar necesitatea oricărei restrângerii trebuie stabilite în mod convingător (ex. **HANDYSIDE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, § 49);
- c) exercitarea libertății de exprimare comportă obligații și responsabilități (ex. **HANDYSIDE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, § 49); astfel, între altele, în contextul opiniilor religioase și credințelor este legitimat să se includă obligația de a evita pe cât se poate expresii care, în mod gratuit, offensează alții, profanează sau care reprezintă o ingerință în drepturile lor, care astfel nu contribuie la orice formă de dezbatere publică capabilă de a duce la un progres al relațiilor umane; statele au o marjă de apreciere când reglementează libertatea de exprimare în relație cu afirmații care offensează convingerile personale, în special cele morale sau religioase (ex. **OTTO-PREMIINGER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI**, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 49);
- d) în cazul moralității nu este posibil să se ajungă la un concept uniform european privind semnificația religiei în societate; chiar și în interiorul unui stat pot exista variații ale conceptului; prin urmare nu este posibil să se ajungă la o definiție comprehensivă privind ce reprezintă o limitare permisibilă a libertății de exprimare dacă exprimarea se îndreaptă împotriva sentimentului religios al altora; o marjă de apreciere trebuie lăsat prin urmare autorităților naționale în a stabili necesitatea unei astfel de limitări; această situație însă nu exclude o supervizare din partea CEDO (ex. **OTTO-PREMIINGER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI**, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 50);
- e) îndatoririle și responsabilitățile legate de exercitarea libertății de exprimare au o semnificație specială în situații de conflict sau de tensiuni, o grijă particulară trebuie manifestată față de vehicularea prin presă a limbajului urii sau a promovării violenței (ex. **SÜREK și ÖZDEMİR împotriva TURCIEI**, nr. 23927/94 și nr. 24277/94, 8 iulie 1999, § 63);
- f) toleranța și respectarea demnității umane constituie fundamentul democrației și societății pluraliste, prin urmare este necesar ca în societățile democratice să se sancționeze sau chiar să se prevină orice formă de expresii care diseminează, incită, promovează sau justifică ura bazată pe intoleranță, cu condiția ca orice formalitate, condiție, restricție sau amendă impusă să fie proporțională cu legitimitatea invocată (ex. **GÜNDÜZ împotriva TURCIEI**, nr. 35071/97, 4 decembrie 2003, § 40);
- g) art. 17 al Convenției previne ca grupurile totalitare sau persoanele care incită la ură rasială să exploateze în propriul interes principiile enunțate, întrucât scopul acestor grupări este de a distruge drepturile și libertățile; această prevedere se referă și la activitățile politice (ex. **GLIMMERVEEN și HAGENBEEK împotriva OLANDEI**, 8348/78 și 8406/78, 11 octombrie 1979);

- h) abuzul cu libertatea de exprimare nu este combatibil cu democrația și drepturile omului, încalcă drepturile altora (ex. **WITZSCH împotriva GERMANIEI**, nr. 7485/03, 13 decembrie 2005);
- i) anumite expresii concrete reprezintă un limbaj al urii, care pot insulta indivizi sau grupuri de persoane, iar aceste expresii nu se bucură de protecția articolului 10 al **Convenției** (ex. **JERSILD împotriva DANEMARCEI** [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 35);
- j) atacurile vehemente împotriva grupurilor religioase sau etnice sunt incompatibile cu valorile proclamate și garantate de Convenție, și anume toleranța, pacea socială și nediscriminarea (ex. **NORWOOD împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 23131/03, 16 noiembrie 2004);
- k) se poate invoca necesitatea restrângerii libertății de exprimare în situația în care există o nevoie publică urgentă; statele au o anumită marjă de apreciere privind existența nevoii, dar această apreciere se completează cu supervizarea europeană atât a legislației cât și a modului de aplicare al legislației de instanțele independente; CEDO este împuternicit să ofere interpretarea în ce măsură restricția sau sancționarea este reconciliabilă cu libertatea de exprimare (ex. **HANDYSIDE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, § 49);
- l) în exercitarea supervizării, CEDO analizează atât conținutul cât și contextul afirmațiilor în cauză; restrângerea trebuie să fie proporțională cu legitimitatea restrângerii, autoritățile trebuie să justifice relevanța și suficiența lor (ex. **JERSILD împotriva DANEMARCEI** [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 31; trebuie să existe o proporționalitate între impactul afirmației sancționate și sancțiune (ex. **LINGENS împotriva AUSTRIEI**, nr. 9815/82, 8 iulie 1986, § 40); orice formalitate, condiție, restricție sau penalitate impusă considerată a fi necesară într-o societate democratică pentru sancționarea sau chiar prevenirea atacurilor indecente asupra obiectelor venerației religioase trebuie să fie proporționată cu scopul legitim urmărit (ex. **OTTO-PREMIINGER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI**, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 49);
- m) Convenția nu lasă prea mult spațiu restricțiilor în domeniul discursurilor politice sau discursurilor care ating interesul general; permisivitatea privind criticile față de guvern trebuie să fie mai pronunțată decât privind cetățeni privați, chiar și politicieni; într-un sistem democratic acțiunile guvernului trebuie urmărite îndeaproape nu doar de către autoritățile legislative și judiciare, dar și de opinia publică; poziția dominantă ce ocupă guvernul îi recomandă să nu utilizeze sancțiunile penale, întrucât are alte posibilități de a răspunde la atacuri și critici injuste; autorităților competente ale statului rămân suficiente posibilități de a adopta, în calitatea lor de garanți ai ordinii publice, măsuri de sancționare adecvate fără ca acestea să devină excesive; totuși în situația în care afirmațiile incită la violență împotriva unor persoane sau oficiali ori împotriva unui segment al societății, autoritățile statului se bucură de o apreciere mai largă când examinează necesitatea restrângerii libertății de exprimare (ex. **CASTELLS împotriva SPANIEI**, nr. 11798/85, 23 aprilie 1992, § 42);

- n) libertatea de exprimare are o importanță specială pentru politicieni sau persoanele alese ca reprezentanții unui electorat, care trebuie să-și atragă atenția asupra preocupării lor; limitarea libertății de exprimare pentru un politician aflat în opoziție sau pentru un parlamentar solicită un examen mai temeinic din partea CEDO (ex. **CASTELLS împotriva SPANIEI**, nr. 11798/85, 23 aprilie 1992, § 42);
- o) fără dubii, libertatea discursului politic nu este absolut prin natura sa, statele pot introduce restricții și sancțiuni, CEDO având rolul final de a analiza compatibilitatea acestor măsuri cu libertatea de exprimare (ex. **INCAL împotriva TURCIEI**, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, § 53);
- p) presa joacă un rol esențial într-o societate democratică; deși nu trebuie să treacă de anumite limite, cum ar fi privind securitatea națională, integritatea teritorială, amenințarea cu violență, prevenirea dezordinii și criminalității, respectarea reputației și drepturilor altora, necesitatea de a preveni transmiterea unor informații confidențiale, are sarcina de a oferi — într-o manieră conformă cu obligațiile și responsabilitățile sale — informații și idei de interes public, în particular în chestiuni politice, inclusiv cele care divid societatea dar și cele care prezintă justiția; libertatea presei reprezintă unul din cele mai bune posibilități de a crea o opinie privind ideile și atitudinile liderilor politici; libertatea jurnalistică acoperă posibila recurgere la un grad de exagerare, chiar și provocare (ex. **LINGENS împotriva AUSTRIEI**, nr. 9815/82, 8 iulie 1986, § 41-42);
- q) presa nu are doar dreptul ci și obligația de a prezenta informații de interes public conform dreptului publicului de a primi aceste informații (ex. **JERSILD împotriva DANEMARCEI** [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 31);
- r) nu se protejează doar informația în sine, dar și forma prin care se aduce la cunoștința opiniei publice (ex. **JERSILD împotriva DANEMARCEI** [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 31);
- s) stabilirea pedepselor este în principiu de competența instanțelor naționale, CEDO consideră totuși că aplicarea pedepsei închisorii pentru o infracțiune în domeniul presei nu este compatibilă cu libertatea de exprimare a jurnaliștilor, decât în circumstanțe excepționale, mai ales atunci când au fost grav afectate alte drepturi fundamentale, ca de exemplu în cazul utilizării limbajului urii sau incitării la violență (ex. **CUMPĂNĂ și MAZĂRE împotriva ROMÂNIEI**, nr. 33348/96, 17 decembrie 2004, § 115);
- t) principiile privind libertatea de exprimare vizează și funcționarii publici, deși este legitimat ca statul să impună față de ei obligația discreției, ținând cont de statutul lor special (ex. **AHMED și alții împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 65/1997/849/1056, 2 septembrie 1998, § 56).

24. Art. 30 al **Consituției României** care asigură libertatea de exprimare, prevede și limitele acestei libertăți:

„(6) Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine.

(7) Sunt interzise de lege defăimarea țării și a națiunii, îndemnul la război, de agresiune, la ură națională, rasială, de clasă sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism

teritorial sau la violență publică, precum și manifestările obscene, contrare bunelor moravuri.”

25. Decizia nr. 62 din 18.01.2007 a Curții Constituționale consideră că dreptul la demnitate este una dintre valorile supreme, iar lezarea acestui drept poate fi sancționată chiar și penal: „*Obiectul juridic al infracțiunilor de insultă și calomnie, prevăzute de art. 205 și, respectiv, art. 206 din Codul penal, îl constituie demnitatea persoanei, reputația și onoarea acesteia. Subiectul activ al infracțiunilor analizate este necircumstanțiat, iar săvârșirea lor se poate produce direct, prin viu grai, prin texte publicate în presa scrisă sau prin mijloacele de comunicare audiovizuale. Indiferent de modul în care sunt comise și de calitatea persoanelor care le comit — simpli cetățeni, oameni politici, ziariști etc. —, faptele care formează conținutul acestor infracțiuni lezează grav personalitatea umană, demnitatea, onoarea și reputația celor astfel agresați. Dacă asemenea fapte nu ar fi descurajate prin mijloacele dreptului penal, ele ar conduce la reacția de facto a celor ofensați și la conflicte permanente, de natură să facă imposibilă conviețuirea socială, care presupune respect față de fiecare membru al colectivității și prețuirea în justa măsură a reputației fiecăruia. De aceea, valorile menționate, ocrotite de Codul penal, au statut constituțional, demnitatea omului fiind consacrată prin art.1 alin.(3) din Constituția României ca una dintre valorile supreme.*”

26. Art. 26 alin. 1 din O.G. nr. 137/2000 prevede: „*Contravențiile prevăzute la art. 2 alin. (2), (4), (5) și (7), art. 6-9, art. 10, art. 11 alin. (1), (3) și (6), art. 12, 13, 14 și 15 se sancționează cu amendă de la 1.000 lei la 30.000 lei, dacă discriminarea vizează o persoană fizică, respectiv cu amendă de la 2.000 lei la 100.000 lei, dacă discriminarea vizează un grup de persoane sau o comunitate.*”

Colegiul director al CNCD reține următoarele:

27. Colegiul director constată că reclamatul, la data de 28.01.2021, a acordat un interviu televiziunii sport.ro, interviu în care s-a pronunțat în repetate rânduri în mod ostil, degradant și ofensator la adresa profesionalismului femeilor în general, precum și la adresa calităților profesionale ale petentei, raportat la faptul că este femeie;

- în acest sens, petenta citează din interviul acordat:

„*Eu nu am vorbit în viața mea cu femei, eu nu discut cu femeile. Eu afaceri nu fac dacă ești femeie, du-te, măi, femeie, nu fac cu tine afaceri, că nu discut cu ele.*” (minutul 7:57 din filmare).

(Reporter – „*Eu zic că, dacă vine Angela Merkel să facă afaceri cu dumneavoastră, vorbiți cu Angela Merkel*”) GB: „*Da, nu o bag nici în seamă* (Reporter – „*Și cu Regina Marii Britanii să stați de vorbă*”) GB: „*Nici cu regina nu stau de vorbă, eu, eu stau cu prinții și cu regii, cu reginele nu stau*”. (minutul 8:35 din interviu).

„*Pentru mine nu există. Ana, că nu există, nu ea – că nu există nicio femeie pentru mine*” (minutul 9:37 din filmare).

„*Că nu sunt obligat și nu vreau să discut cu femei, care-i problema?*” (minutul 10:12 din interviu).

„*...că eu am greșit. Eu am greșit, de ce? Că eu nu lucrez cu femei. Am făcut o greșeală că, fiind nevasta lui...ce-mi trebuia mie să am io relații de discuții cu o femeie? Doamne-fereste...*” (minutul 10:50 din interviu).

(Reporter – „*Dar nu discutați cu o femeie, discutați cu un agent! Este ...o meserie!*”) GB: „*Meseria – femeie – nu există agent! E meserie...la voi, la mine nu e meserie!*” (Reporter

– „Doamna de la Muncă, e Ministrul Muncii”) „Da, și dacă e, ce face? Dă frunză la câini, ce face?” (Reporter – „Nu face, că face treabă nu?) GB: „Păi ce face, face modă, o țin acolo că se îmbracă la modă, că e frumoasă și grațioasă, că este, grațioasă și elegantă e, modă știe, grație are, știe să se miște, și este un fel de manechin de modă...D-aia o țin, de manechin” (minutul 11:10 din interviu).

(Reporter – „Domnule eu vă cunosc de 20 de ani și vă înțeleg inclusiv spiritul de ..ăăă...de glumă, și firea, dar...” GB: „Nu e de glumă, așa e!” (minutul 12:11 din interviu) „Nu am treabă cu femeile, nu mă interesează, eu nu vorbesc cu femeile!...dar, repet, nu vreau să mă cert cu ea, nu am nicio treabă, nu vreau cu femeile – nu cu ea, nu mă interesează, ea a fost singura femeie cu care am vorbit, dar am greșit” (minutul 12:48 din interviu).

28. Ca răspuns la citația transmisă reclamatul a comunicat către CNCD: „Faceți ce vreți, nu mă mai interesează tâmpeniile voastre”.

29. Colegiul director constată că, din punct de vedere al dreptului la demnitate, bărbații și femeile sunt în situație comparabilă. Afirmatiile care formează obiectul petiției și care pun în poziție negativă femeile reprezintă diferențiere.

30. În mod evident afirmațiile analizate fac referiri exprese la femei, astfel criteriul este cel al sexului.

31. Comportamentul a fost manifestat în public, printr-un post de televiziune, având ca efect și scop atingerea demnității, crearea unei atmosfere ostile, degradante, umilitoare și ofensatoare, îndreptat împotriva femeilor.

32. În concluzie, afirmațiile reclamatului privind rolul femeilor în societate reprezintă discriminare, fiind o diferențiere pe criteriul sexului, care a avut ca efect restrângerea exercitării, în condiții de egalitate, a dreptului la demnitate.

33. Aplicând principiile CEDO, constatăm următoarele:

- art. 17 al **Convenției** previne ca persoanele care incită la ură rasială să exploateze în propriul interes principiile enunțate, întrucât scopul acestor grupări este de a distruge drepturile și libertățile, abuzul cu libertatea de exprimare nu este compatibil cu democrația și drepturile omului (pct. 27 lit. g și h) — într-o cauză gravă de misoginism invocarea libertății de exprimare reprezintă abuz de drept;
- exercitarea libertății de exprimare comportă obligații și responsabilități, este legitimat să se includă obligația de a evita pe cât se poate expresii care, în mod gratuit, ofensează alții, care astfel nu contribuie la orice formă de dezbatere publică capabilă de a duce la un progres al relațiilor umane (pct. 27., lit. c) — afirmațiile analizate ofensează în mod gratuit, fără să contribuie la o dezbatere publică care ar duce la un progres al relațiilor umane;
- îndatoririle și responsabilitățile legate de exercitarea libertății de exprimare au o semnificație specială în situații de conflict (pct. 27., lit. e) — Colegiul director constată că în societatea din România femeile reprezintă un grup vulnerabil, stereotipurile din societate creează o situație de conflict față de femei, ele devenind victimele hărțuirilor și chiar a violențelor;
- toleranța și respectarea demnității umane constituie fundamentul democrației și societății pluraliste, prin urmare este necesar să se sancționeze orice formă de expresii care promovează ura bazată pe intoleranță (pct. 27., lit. f) — afirmațiile analizate promovează ura bazată pe intoleranță;

- se poate invoca necesitatea restrângerii libertății de exprimare în situația în care există o nevoie publică urgentă (pct. 25., lit. k) — în societatea din România există o nevoie publică urgentă care să impună restrângerea libertății de exprimare în domeniul afirmațiilor misogine de genul celor analizate.

34. Din aceste considerente Colegiul director apreciază că afirmațiile care formează obiectul petiției nu sunt protejate de prevederile art. 10 din **Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale**.

39. Colegiul director aplică amenda contravențională de 15.000 lei față de Becali George, Aleea Alexandru nr. 1-3, sector 1, București, având în vedere următoarele:

- a) discriminarea a vizat un grup mare de persoane;
- b) afirmațiile sunt extrem de grave;
- c) reclamatul este un important lider de opinie, a fost parlamentar și europarlamentar, este des intervievat de presă;
- d) reclamatul a mai fost sancționat anterior în mod repetat pentru fapte similare.

40. Considerăm că o persoană nu poate fi scutită de amenda contravențională doar din motivul că își creează o imagine favorabilă în societate prezentându-se ca victima autorităților. O societate normală și sănătoasă înțelege rolul regulilor și al legilor, al autorităților care supraveghează respectarea legilor și care sancționează nerespectarea lor. Nicio societate nu poate supraviețui pe termen lung fără să înțeleagă aceste baze elementare ale societății, formată fie din suricate, fie din lei, fie din oameni. Persoanele care doresc să trăiască în condiții normale vor pleca dintr-o țară în care legile sunt luate în derâdere, iar autoritățile desconsiderate.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată,

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Fapta sesizată reprezintă discriminare și încalcă dreptul la demnitate conform art. 2 alin. 1 și art. 15 din **O.G. nr. 137/2000** (cu unanimitate de voturi ale membrilor prezenți la ședință);
2. Aplică amenda contravențională de 15.000 lei față de, conform art. 26 alin. 1 din **O.G. nr. 137/2000** (cu 7 voturi pentru, 1 împotriva);
3. O copie a prezentei hotărâri se va comunica părților și Direcției Generale Impozite și Taxe Locale a Sectorului 1 din cadrul Primăriei Sectorului 1 (cu unanimitate de voturi ale membrilor prezenți la ședință).

V. Modalitatea de plată a amenzii: Amenda se va achita la Direcția Generală Impozite și Taxe Locale a Sectorului 1 din cadrul Primăriei Sectorului 1, dovada plății se va trimite către CNCD în termen de 15 zile de la rămânerea definitivă a hotărârii. În caz contrar CNCD va lua măsurile legale necesare.

VI. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicată și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.**

Membrii Colegiului Director prezenți la ședința de deliberări desfășurată online în data de 29.09.2021 au fost: ASZTALOS CSABA FERENC – Membru, DIACONU ADRIAN – Membru, GRAMA HORIA – Membru, HALLER ISTVÁN – Membru, LAZĂR MARIA – Membru, MOȚA MARIA – Membru, OLTEANU CĂTĂLINA – Membru, POPA CLAUDIA SORINA – Membru

Prezenta hotărâre va fi comunicată în baza Ordinului Președintelui C.N.C.D. nr. 138 din 24.03.2020.

**ASZTALOS Csaba Ferenc
Membru Colegiul Director,
Președinte C.N.C.D.**

Redactată și motivată: A.S. (pct. 1-10) și Haller István (11-40)
Data redactării: 30.09.2021

Notă: Hotărârile emise de Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, potrivit O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ, constituie de drept titlu executoriu.